

UŽSIENIO LIETUVIŲ BENDRUOMENIŲ PRIEMONIŲ, SKIRTŲ PREKYBOS ŽMONĖMIS PREVENCIJAI KITOSE VALSTYBĖSE PROJEKTŲ KONKURSO DALYVIŲ PARAIŠKOS APRAŠAS

AKTYVI PREVENCIJA PREKYBOS ŽMONĖMIS
PROBLEMAI SPREŠTI
"RAKTAS"

Projekto rengėjas:

Ispanijos lietuvių bendruomenė

[Redacted]

[Redacted]
Calle Conde de Torralba, 14, 2F, Madrid 28046, Ispanija

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]
(0034) 677257428

[Redacted]
CaixaBank, S.A.

[Redacted]
ES22 2100 9439 1102 0011 4186

[Redacted]
SWIFT BIC CAIXESBBXXX

Projekto partneriai: NVO Ispanijoje "Fundacion Cruz Blanca", Jungtinės karalystės lietuvių bendruomenė, Norvegijos lietuvių bendruomenė, Graikijos lietuvių bendruomenė, VšĮ "KOPŽ Kovos su prekyba žmonėmis ir išnaudojimu centras".

Socialiniai projekto partneriai: Lietuvos Respublikos Užsienio Reikalų Ministerija, Lietuvos Respublikos Vidaus Reikalų Ministerija Lietuvos Respublikos Švietimo ir Mokslo Ministerija, Ispanijos "Guardia Civil", Pasaulio Lietuvių Bendruomenė, Lietuvos užimtumo tarnyba, Lietuvos savivaldybės, "Atviro jaunimo" centrai Lietuvoje, Vietos veiklos grupės), "Caritas", projektas Ramintoja.

Rėmėjas: Media Park, 2000 eur. <https://mediapark.com/lt/>

Bendra prekybos žmonėmis situacijos analizė

(Prekybos žmonėmis problema išnagrinėta ir toliau pateikta atskirai, su pasiūlytu jos sprendimo būdu - projekto modeliu. Projekto tikslai ir uždaviniai taip pateikti toliau.)

Prekyba žmonėmis šiandieninėje visuomenėje dažniausiai yra įvardinama kaip moderni vergovės forma. 2000 metais Jungtinės Tautos priėmė Protokolą dėl prekybos žmonėmis, prevencijos, sustabdymo bei baudimo už vertimąsi ja. Jame pateikiamas dažniausiai vartojamas oficialus prekybos žmonėmis apibrėžimas: "Prekyba žmonėmis – žmonių verbavimas, pervežimas, perdavimas, slėpimas ar jų priėmimas gąsdinant, panaudojant jėgą ar kitas prievartos, grobimo, apgaulės, sukčiavimo formas, piktnaudžiaujant padėtimi ar pažeidžiamumu arba mokant ar priimant pinigų ar kitą naudą tam, kad būtų gautas kito tą žmogų kontroliuojančio asmens sutikimas siekiant išnaudoti. Išnaudojimas apima kitų asmenų išnaudojimą prostitucijos forma ir kitas seksualinio išnaudojimo formas, priverstinį darbą ar paslaugas, vergiją ar veiklą, panašią į vergiją, tarnystę ar organų pašalinimas (Valstybės žinios, Nr. 49-2166)".

Šiandien pasaulyje egzistuoja daugybė prekybos žmonėmis formų (seksualinis išnaudojimas, priverstinis, vergiškas darbas, elgetavimas, išnaudojimas nusikaltimų vykdymui, priverstinės santuokos, prekyba organais, kt.). Jos nuolat kinta, atsiranda vis naujų būdų ir priemonių, kurie priklauso nuo poreikio ir prekiautojų žmonėmis išradingumo.

Europos Komisijos (toliau - EK) Antroje kovos su prekyba žmonėmis pažangos ataskaitoje (2018 m.) nurodoma, kad Europos Sąjungoje (toliau – ES) 2015-2016 m. užregistruotos 20 532 prekybos žmonėmis aukos. Daugiau kaip pusė (56 procentai) prekybos žmonėmis atvejų buvo susiję su seksualiniu išnaudojimu. Maždaug ketvirtadalis (26 procentai) - su išnaudojimu darbe, o likusią dalį (18 procentų) sudarė prekyba žmonėmis kitais tikslais.

Dauguma (61 proc.) prekybos žmonėmis išnaudojimo darbe tikslais aukų užregistruota Jungtinėje Karalystėje: EK Antroji kovos su prekyba žmonėmis pažangos ataskaita (2018 m.).

Vykdamas prekybos žmonėmis prevenciją labai svarbus bendradarbiavimas tarp kelių užsienio lietuvių bendruomenių (projekto platesnė nauda; lietuviai gali migruoti tarp skirtingų valstybių darbo tikslais), su valstybės įstaigomis, teisėsaugos atstovais, visuomeninėmis organizacijomis ir pilietine visuomene. Šių subjektų bendradarbiavimas, tarpininkavimas ir sukurti tinklai padeda greičiau identifikuoti aukas bei sparčiau atlikti procedūras.

Ispanijos lietuvių bendruomenė projekto veiklas vykdys Ispanijos Karalystės, Jungtinės Karalystės, Norvegijos ir Graikijos lietuvių bendruomenėse. Projekte pagrindinis dėmesys bus skiriamas sunkaus išnaudojimo darbe prevencijai.

Prekybos žmonėmis situacija Ispanijos Karalystėje. Ispanijos Karalystės lietuvių bendruomenės pateikta situacijos analizė.

Ispanijos Karalystėje gyvena daugiau nei 28.000 lietuvių. Pirmoji banga emigravo prieš Lietuvai įstojant į Europos Sąjungą. Itin ribotos galimybės teisėtai įsidarbinti užsienyje,

poreikis užsidirbti kėlė didelę riziką pakliūti į prekybos žmonėmis pinkles. Antroji emigracijos į Ispaniją banga kilo iškart po įstojimo į Europos Sąjungą ir atsivėrus valstybių sienoms. Prasadėjęs laisvas žmonių judėjimas vis dar neužtikrina socialinio saugumo Lietuvos piliečiams išvykus dirbti į Ispaniją. Norintys užsidirbti buvo verbuojami ir vežami sunkiam, priverstiniam darbui, perduodami, laikomi ar priimami į tam tikrų asmenų kontrolę, atimant asmens dokumentus, suteikiant nežmoniškas gyvenimo sąlygas, pasisavinant dalį (kartais ir visą) atlygio už darbą, grasinant arba panaudojant jėgą ar kitokią prievartą, sukčiaujant arba apgaule, piktnaudžiaujant padėtimi arba pasinaudojant asmens pažeidžiamumu. Prekiautojai žmonėmis didele apimtimi naudojami internetu, socialinių tinklų priemonėmis aukoms verbuoti ir vežti, taip pat verbuoja bendraudami gyvai.

2015 m. Europos žmogaus teisių agentūros ataskaitoje dėl sunkaus darbo išnaudojimo, ES Ispaniją įtraukia viena iš labiausiai išnaudojančių darbe šalių. Ataskaitoje, parengtoje 2016 m. lietuvių kalba, rašoma, kad Ispanijoje, drauge su Graikija, sunkus darbo išnaudojimas daug dažnesnis, intensyvesnis: Ispanijoje dažniausi sunkaus išnaudojimo darbe atvejai nustatomi žemės ūkio, statybos, gamybos sektoriuose fabrikuose, taip pat viešbučių ir maitinimo įstaigose bei namų ūkio darbuose. Ataskaitoje aprašytas konkretaus atvejo tyrimas - apie didelį išnaudojimą namų ruošos darbuose Ispanijoje.

2019 metų EUROPA PRESS pranešime minimi Ispanijos vidaus reikalų ministerijos duomenys, teigiantys, kad 2018 m. galėjo patirti išnaudojimą darbe per 3.000 asmenų (3.141). Tačiau tik dalis išnaudojimo darbe atvejų yra identifikuoti dėl įvairių priežasčių: baimės, nesaugumo dėl užmokesčio ir kitų priežasčių. Aukos turi mažiau galimybių pasinaudoti savo teisėmis todėl, kad jos neidentifikuojamos arba tinkamai nenukreipiamos. 2019 m. Ispanijoje sunkų iš sunkų išnaudojimą darbe patyrusių 80 procentų buvo vyrai.

Be to, Ispanijos karalystė, Jungtinė karalystė yra vienos labiausiai nuo COVID-19 pandemijos nukentėjusios Europos šalys. Prognozuojamas labai stiprus neigiamas ekonominis poveikis, nedarbo lygis dar labiau padidės, todėl kova su prekyba žmonėmis, žmonių išnaudojimu tampa dar aktualesnė.

Šių metų gegužės viduryje Pasaulio sveikatos organizacijos direktorius Europai yra viešai paraginęs Europos šalis ruoštis antrai sunkesnei Covid 19 bangai, (<https://es.euronews.com/2020/05/16/una-segunda-ola-mas-letal-golpear-a-europa-este-invierno-segun-oms?fbclid=IwAR3ot7449dC8e-nNbG7XOhY2rfcljZzFB0CII36IPUkQ7cTU4S-7hP5d6s>), tad galima prognozuoti, kad tarp šių bangų sunkus žmonių išnaudojimas darbe žymiai padidės, bus norima pasiekti maksimalių darbo rezultatų. Šiuo atveju svarbu orientuotis, kad projekto priemonės galėtų būti pritaikomos nuotoliniu būdu, pavyzdžiui, mokymai, ar jų dalis, vyktų internete, o parengta elektroninė medžiaga pasiektų projekto tikslinę grupę kuo įvairesniais informaciniais kanalais.

Prekiautojai žmonėmis nuolat keičia veikimo būdus – naudoja mažiau fizinės jėgos, tačiau daugiau psichologinio ir emocinio smurto. Į išnaudojamas darbo sąlygas patenka labiausiai pažeidžiami asmenys, jaunimas ir vyresni, be vidurinio, ir netgi, pradinio išsilavinimo, atvykę iš mažų miestelių, kaimų, nepilnų šeimų, nemokantys užsienio kalbų, patiklūs, todėl nesavarankiški asmenys. Vykdamas jaunimo, iškritusio iš mokymosi sistemos, motyvacijos projektus, pvz.: EQUAL, buvo tokių, kurie baigę tik pradinę klases, o jau buvo grįžę po sezoninių darbų Ispanijoje. Atsitiktinai gali tapti vergystės aukomis asmenys, nesidomėję darbo ir gyvenimo sąlygomis užsienio šalyje, neturintys šioje srityje jokios orientacijos, motyvacijos atsakingai ieškoti darbo prieš išvykstant iš Lietuvos.

Europos Sąjungoje Ispanija pirmąja šiuolaikinės vergystės atvejų skaičiumi. Nusikaltimus vykdo ir Lietuvos piliečiai. Kiekvienais metais išaiškinamos kelios jų nusikalstamos organizacijos. Lietuvos piliečiai, atvežti apgaulės būdu, taip pat tampa aukomis.

Prekybos žmonėmis prevencijai labai svarbus kelių užsienio lietuvių bendruomenių bendradarbiavimas (projekto platesnė nauda; lietuviai gali migruoti tarp skirtingų valstybių darbo tikslais) su valstybės įstaigomis, teisėsaugos atstovais, visuomeninėmis organizacijomis ir pilietine visuomene. Šių subjektų bendradarbiavimas, tarpininkavimas ir sukurti tinklai padeda greičiau identifikuoti aukas bei sparčiau atlikti būtinas procedūras.

Jungtinės Karalystės lietuvių bendruomenės patirtis vykdant prekybos žmonėmis prevencijos projektus.

Jungtinės Karalystės lietuvių bendruomenė pirmoji, kuri susidomėjo prekybos žmonėmis tema ir 2017 m. įgyvendino projektą “Būdamas laisvas netapk vergu”. 2018 m. vykdė projektą jau kartu su Ispanijos lietuvių bendruomene. Projektų metu sukurti video, lankstinukai išvežioti po visas JK esančias lietuviškas parduotuves, vyko seminarai Londone ir Valensijoje, paskaitos Lietuvos gimnazijose.

Prekybos žmonėmis situacija Norvegijoje. Norvegijos lietuvių bendruomenės pateikta situacijos analizė.

Prekyba žmonėmis yra nusikaltimas, ir tai glaudžiai susijęs su apgaulingu įdarbinimu užsienyje. Pavyzdžiui, žmonės moka pinigus už informaciją apie turimą darbą užsienyje ir tik atvykę sužino, kad darbo nėra. Viena iš grėsmių, su kuriomis Norvegijoje susiduria Lietuvos piliečiai, ieškantys darbo ir nemokantys kalbos, yra patiriamas darbo išnaudojimas ir priverstinis darbas. Asmenys, dirbę užsienyje, teigė, kad turėjo dirbti nežmoniškomis sąlygomis: negavo atlyginimo; judėjimo laisvė buvo apribota; smurtas ir grasinimai; teigė negalintys nutraukti darbo sutarties. Remiantis pirminiais tyrimo duomenimis sunku atskirti, kur yra darbo jėgos išnaudojimas, kur prasideda priverstinis darbas ar prekyba žmonėmis.

Reikėtų atsižvelgti į tai, kad kai kurie iš jų, kurie patyrė išnaudojimą, nelaiko to išnaudojimu, todėl ir sunku tiksliai išmatuoti reiškinio apimtį. Prekybos žmonėmis priverstiniam darbui tikslų duomenų nėra, nes tik nedidelė dalis šių atvejų pranešama policijai. Nėra teismo praktikos Lietuvoje. Daug aukų lieka nenustatytos ir be pagalbos. Aukos dažnai nustatomos tik tada, kai jos kreipiasi į institucijas ir prašo pagalbos.

Prevenција ir pagalba aukoms Norvegijoje.

Profesjonų gynimas, teisinė pagalba.

Profesjonų Norvegijoje yra labai įtakingos, todėl visiems darbuotojams patartina stoti į profesjoną. Profesjonų nariai turi daugiau teisių Norvegijos visuomenėje. Pažeidus darbuotojų teises, profesjonų gina narius, teikia teisinę pagalbą ir skiria advokatą nemokamai. Tapti profesjonų nariu galima ir tada, jei dirbate Norvegijoje laikinai. Norvegijos Darbo kodekse numatyta didelė galia profesjonoms, kurios gali kontroliuoti ir daryti įtaką darbo aplinkai ir darbo sąlygoms.

Būtina stiprinti švietėjišką veiklą (viešos paskaitos, seminarai, viešinimas per visuomenės informavimo priemones, plakatai, lankstinukai, sklaida internetu).

Pagalba nukentėjusiesiems - pagalbos grupių organizavimas, terapija, paskaitos, prieglobstis aukoms, integracijos programos, pagalba maistu.

Kas gali padėti Norvegijoje?

Policija: 02800 (numeris 112), kai reikia pranešti apie ką nors, pavojaus atveju ir jei reikia patarimo.

ROSA, atsakys į bendrus klausimus ir pakonsultuos telefonu 22 33 11 60 (nacionalinė pagalbos linija prieš prekybą žmonėmis, veikia 24 val į parą).

Krizių centras, suteikia saugų prieglobstį ir nakvynę.

UDI arba policija pagal gyvenamąją vietą, padeda gauti leidimus gyventi.

IOM, padės saugiai grįžti į tėvynę, taip pat gali suteikti ekonominę paramą reintegracijai ir pagalbą metus po grįžimo į namus. E-post: iomoslovm@iom.int Telefon: 23 10 53 20. Info šaltinis:

<https://www.udi.no/ord-og-begreper/menneskehandel/>

Prekybos žmonėmis situacija Graikijoje. Graikijos lietuvių bendruomenės pateikta situacijos analizė.

Graikijoje neoficialiais skaičiavimais gyvena apie 2000 lietuvių, vasaros sezonu šis skaičius smarkiai išauga. Graikijoje prekybos žmonėmis aukos skaičiuojamos 20.000 – 25.000 iš kurių 80 % yra moterys iš buvusių SSSR šalių. Norintys užsidirbti asmenys į Graikiją dažniausiai yra viliojami darbo pasiūlymais turizmo ir paslaugų teikimo sferoje (auklės, padavėjos, šokėjos, tvarkytojos ir t.t.) sezoniniam darbui. Darbą jie susiranda per skelbimus internete ar net bendradarbiaudami su „įdarbinimo“ agentūromis. Tautiečiai atvyksta į Graikiją su konkrečiu darbo pasiūlymu, atvykusius juos pasitinka asmenys, palydi į nuomojamus butus, kur patekę ir supranta, kad nedirbs jiems žadėto darbo. Tada, naudojant fizinį ir psichologinį smurtą, atimant asmens dokumentus, aukos yra išnaudojamos priverstiniam darbui, seksualiniam išnaudojimui ar organų prekybai. Dar vienas labai paplitęs aukų verbavimo metodas yra partnerio apgaulė, arba dar vadinamas „loverboy“. Šiuo atveju yra mezgami pasitikėjimo santykiai, kai reprezentantyvus vaikinai susipažįsta su mergina socialinėje erdvėje arba gyvai, yra kuriami santykiai ir auga merginos pasitikėjimas ir jausmai. Kažkuriuo momentu vaikinai praneša merginai, kad gavo darbo pasiūlymą Graikijoje ir pasiūlo jai vykti su juo kartu, susituokti ir kurti ateitį kartu. Sumoka už visas kelionės išlaidas, kelionės metu išvilioja iš merginos asmens dokumentus, o, kai mergina atvyksta su savo būsimu vyru į šalį, jai liepiama susimokėti skolą ir priverčiama dirbti. Stebint Graikijos prekybos žmonėmis statistiką yra labai daug atvejų, kai vaikai iš Balkanų ir Rytų Europos yra priverstinai įdarbinami ir išnaudojami. Dažniausiai tai būna išmaldos prašymas, daiktų pardavinėjimas gatvėse, automobilių langų plovimas sankryžose ir kiti panašūs darbai.

Všį “KOPŽ Kovos su prekyba žmonėmis ir išnaudojimu centro” veiklos patirtis prekybos žmonėmis pagalbos teikimo srityje.

Teikiame moterims, vaikams, vyrams, nukentėjusiems nuo įvairių prekybos žmonėmis formų, prostitucijos, seksualinės prievartos psichosocialinę pagalbą, saugaus būsto, reintegracijos į bendruomenę paslaugas. Mūsų specializacija – aukų palydėjimas ir kvalifikuota teisinė pagalba ikiteisminio tyrimo ir visų teisminių procesų metu.

Vedame mokymus tiek atskirose įstaigose (mokyklose, komisariatuose, globos, gydymo įstaigose), tiek specialistų grupėms savivaldybių lygmeniu (prokurorams, teisėjams,

pareigūnams, mokytojams, socialiniams darbuotojams), tiek nacionalinėms tarnyboms (Migracijos departamentui, Pasieniečių m-lai, Užimtumo tarnybai, URM, SOCMIN).

Atstovaujame nukentėjusiųjų teises įvairiais lygiais, kovojame už jiems palankius teisės aktus ar jų įgyvendinimą, už efektyvių valstybinių strategijų socialiniame, švietimo laukuose sukūrimą ir įgyvendinimą.

Viešiname spaudoje, internetiniuose portaluose mums žinomą informaciją apie prekybos žmonėmis pavojus, taip pat bandome analizuoti konkrečius atvejus, susijusius su valdininkų, teisininkų aplaidžiu, formaliu požiūriu, korupcija.

Mūsų tikslai yra prisidėti prie prekybos žmonėmis, prostitucijos, seksualinės prievartos mastų mažinimo šalyje, padėti nukentėjusiems nuo šių nusikaltimų grįžti atgal į bendruomenę, pasiekti teisingumą. Mums yra svarbu mokinti tiek plačiąją visuomenę, tiek specialistų grupes atpažinti aukas, nesmerkti jų, suvokti tikrąsias šių nusikaltimų priežastis.

Mūsų komanda jau 19 metų dirba kovos su prekyba žmonėmis lauke – nuo 2001 m. iki 2017 m. veikėme kaip Lietuvos Caritas projektas „Pagalba prostitucijos ir prekybos žmonėmis aukoms“, nuo 2017 m., atsiradus poreikiui ir galimybėms pradėjome veikti kaip savarankiška viešoji įstaiga „Kovos su prekyba žmonėmis ir išnaudojimu centras“.

Esame 10 socialinių darbuotojų komanda + partneriai (psichoterapeutai ir advokatai), turime skyrius Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose, Panevėžyje, Marijampolėje ir Tauragėje. Nacionalinis tinklas yra mūsų tikslas ir stiprybė – viena iš mūsų strategijos dalių yra pasiekti atokesnes vietas, iš kur dažniausiai ir yra kilusios aukos, vystyti paslaugų infrastruktūrą šalies provincijoje. Kita dalis yra mūsų darbuotojų mobilumas – pačios aukos labai retai ateina į pagalbos teikėjų kabinetus, čia reikia bendruomenės, gatvės socialinio darbo įgūdžių.

Kiekvienais metais suteikiame kompleksinę pagalbą apie 300-350 asmenų, kasmet dalyvaujame apie 120 teisinių procesų, pradėdant nuo pareiškimo parašymo momento iki paskutinės teismo instancijos. Jų metu aktyviai palaikome nukentėjusiuosius, tarpininkaujame tarp jų ir teisėsaugos, kaip lydintieji asmenys dalyvaujame apklausose ir uždaruose teismo posėdžiuose

“Fundacion Cruz Blanca” yra privati pelno nesiekianti organizacija, kurią sukūrė broliai pranciškonai, kad suvienytų jų socialinę veiklą. Jis grindžiamas tarnavimo kitiems tradicija, tiek Ispanijoje tiek kitose pasaulio vietose. Jų tikslas yra padėti pažeidžiamiausių asmenų socialinei integracijai, dirbti su atskirties situacijose atsidūrusiais, ypatingai daug dėmesio skiria pagalbai kovoje su prekyba žmonėmis. Po Caritas, tai didžiausia tokio tipo organizacija Ispanijoje, su jai bus pasirašyta sutartis, jų patirtis be galo naudinga ILB.

<https://www.fundacioncruzblanca.org>

PAGRINDINĖ PROJEKTU SPRENDŽIAMA PROBLEMA IR JOS SPRENDIMO MODELIS

Pagrindinė **problema**, kurią projekto įgyvendinimo metu spręs projekto partneriai – **didėjantys prekybos žmonėmis mastai, ypač sunkaus darbo išnaudojimo srityje.**

Lietuvos piliečiams, tapusiems vergystės aukomis, reikalinga skubi ir veiksminga pagalba, kurios metu Nevyriausybinių organizacijų ir valstybinių institucijų veikla (grėsmės situacijoje ir jos prevencijoje) būtų tikslingai susieta (koordinuota) tiek Lietuvoje, tiek lietuvių gyvenamose užsienio šalyse.

Dėl žinių stokos, vis kintančių nusikaltėlių taikomų išnaudojimo ir verbavimo būdų - **nepakankamas Lietuvoje ir užsienyje gyvenančių žmonių sąmoningumo lygis laiku identifikuoti galimas išnaudojimo grėsmes.**

Prekyba žmonėmis, atvykusiais iš Lietuvos, ir jų išnaudojimas per prievartą ir/ar apgaulę - problema į kurią dar nėra pakankamai atkreiptas dėmesys užsienio lietuvių bendruomenėse (taip pat Ispanijos lietuvių tarpe), todėl čia gyvenančių Lietuvos piliečių sąmoningumas nėra pakankamas išvelgti pavojus, ir bendrai su vietinėmis ir Lietuvos institucijomis kovoti prieš išnaudojimą (bei su juo susijusiais besikartojančiais žmogaus teisių pažeidimais, kai žmonės neturi galimybės dirbti pagal šalies darbo įstatymus, lygiomis teisėmis su kitais šalies darbuotojais).

Sunkaus išnaudojimo darbe aukomis dažniausiai tampa asmenys, esantys socialinėje rizikoje dėl priklausomybių, bei socialinėje atskirtyje dėl nepakankamo išsilavinimo, anksti iškritus iš švietimo sistemos, nedarbo, bendravimo galimybių stokos, ir kitų priežasčių. Ši probleminė tikslinė grupė, neturinti gerų galimybių ir motyvacijos integruotis į visuomenę bei darbo rinką tebėra sunkiai pasiekama Lietuvos institucijų ir Nevyriausybinių organizacijų (NVO) pagalbos bei informacijos priėmimo srityje. Verbuotojų siūlomas "lengvas ir gerai apmokamas darbas užsienyje", sutampantis su nebrandžių asmenų svajone (taip pat apgaulingų "darbo skelbimų" gausa Lietuvos spaudoje ir privačioje televizijoje); prievartinis aukų išvežimas, gerai organizuotų nusikaltėlių grupių tarptautinė nusikalstama veikla didina prievartinio darbo aukų (Lietuvos piliečių) skaičių už Lietuvos ribų. Dėl nusikaltėlių daromo aukai "psichologinio poveikio" teismo metu ar dar nespėjus kreiptis dėl teisingumo, bei dėl kitų priežasčių, nėra įvardijamas tikras nusikaltimų skaičius.

Taigi, **šiai tikslinei grupei** Lietuvoje valstybės darbo rinkos paramos sistema, kitos sistemos, tokios, kaip švietimo ar globos, negali tinkamai padėti, nes tikslinė grupė nėra pasiruošusi tą pagalbą priimti, o NVO, kurios jau taiko įvairius pažangius metodus ir padeda atskiriems asmenims ar nedidelėms jų tikslinėms grupelėms, neturi pakankamų ilgalaikių materialių ir žmogiškųjų išteklių, kad galėtų savo iniciatyva žymiai pagerinti dabartinę situaciją. Taip pat dar labai trūksta visų šių valstybinių ir nevyriausybinių institucijų glaudesnio aktyvaus socialinio bendradarbiavimo, bendro darbo vergystės problemai spręsti siekiant geresnių, prekybos žmonėmis skaičių mažinančių darbo rezultatų, kurių dėka, efektyviau, stipriau veiktų jau esantys pagalbos mechanizmai, modeliai. Būtina didesnė bendradarbiavimo tarp visų šių organizacijų koordinacija, **kad esamoje situacijoje realiai veiktų visos pagalbos grandinės.** Siektina, kad kiekvienas šios tikslinės grupės narys (taip pat bet kuris Lietuvos pilietis), būtų visų Lietuvos institucijų globojamas iki pat migracijos, ir nepatektų į išnaudojimą. Emigravęs Lietuvos pilietis vėl turėtų būti Lietuvos institucijų ir organizacijų saugioje globoje užsienio

šalyse. Toks *modelis apsaugotų nuo patekimo į vergiją, ir suteiktų skubią pagalbą išnaudojimo aukoms.*

Europos šalyse, kur veikia lietuvių bendruomenės, prekybos žmonėmis problemos sprendimo būtinybė dar labiau pastebima, nei Lietuvoje, situacija dar sudėtingesnė. Bendruomenės savo vykdomai veiklai šioje srityje neturėdamos Lietuvos Valstybės ar Europos Sąjungos paramos bei remiamų pagalbos/laikino prieglobsčio ar kitaip padedančių informacinių centrų, nėra pajėgios savo savanoriškais ištekliais suteikti gausybės informacinio pobūdžio ar kitos realios pagalbos, dėl kurios pirmiausiai bendruomenių informacijos ir pagalbos prašo į rizikingas situacijas patekę Lietuvos piliečiai.

Ispanijos lietuvių bendruomenė, neturėdama jokios materialinės paramos, savo savanoriškomis iniciatyvomis, bendruomenės narių savitarpio pagalbos grupių dėka bei atskirų savanorių pagalba (nuosavu transportu, asmeninėmis lėšomis, asmeninio laiko sąskaita, savaitgaliais bei švenčių dienomis), įvairiose sudėtingose situacijose padeda vergystės aukoms, bei potencialiai galintiems nukentėti šios tikslinės grupės žmonėms. Ženkliai pakeisti dabartinę situaciją, suteikiant besikreipiantiems reikalingą pagalbą, trūksta pakankamų materialinių ir žmogiškųjų išteklių. ***Todėl labai svarbus visapusiškos pagalbos grandinės kūrimas (kurioje dalyvautų ir drauge socialinio bendradarbiavimo dėka, veiktų vietinės ir lietuviškos nevyriausybines organizacijos, vietinės ir Lietuvos institucijos), vystymas ir tobulinimas užsienio lietuvių gyvenamose valstybėse, bei šiai veiklai skirta pakankama finansinė parama.***

Lietuvių migracija į užsienio šalis gerai nepasiruošus, be rimtos darbo sutarties (be darbo sąlygų aiškaus apibrėžimo, konkurencingo darbo atlyginimo), nemokant šių šalių kalbos ir nesusipažinus su gyvenimo ir darbo sąlygomis, prisideda prie sunkaus išnaudojimo darbe klestėjimo. Dėl Covid-19 krizės įtakos nedarbo padidėjimui užsienio valstybėse ir Lietuvoje, prognozuojama padidėjusi prekyba žmonėmis, bei žymiai padidėjęs sunkus išnaudojimas darbe. Gali atvykti į Europos šalis daugiau Lietuvos piliečių, nepasiruošusių prisitaikyti/dirbti pakitusiomis darbo sąlygomis (žymiai išaugęs nedarbas, sumažėjęs darbo užmokesčio dydis). Taip pat jau čia gyvenančių ir dirbančių žmonių gerokai pakilęs nedarbo lygis, sumažėjęs atlyginimas, nedarbo grėsmė dėl neaiškios situacijos (dar tebesitęsiančios darbuotojų prastovos). Dar didėjantys darbuotojų darbo krūviai žemės ūkio, gamybos, transporto, viešbučių ir maitinimo bei namų ūkio sektoriuose yra didelė grėsmė galimam išnaudojimui artimiausiu laiku. Emigracijoje lietuviai dažnai patiria socialinę atskirtį būdami toli nuo savo šeimų, kai kurie nemokėdami vietinės kalbos, nežinodami šalies įstatymų. (Dalis žmonių, tame tarpe jaunimo nebemoka pakankamai lietuvių kalbos, gerai nežino abiejų šalių įstatymų, todėl yra dar didesnėje socialinėje atskirtyje nes yra sumažėjusi ir galimybė sugrįžti į Lietuvą).

Taip pat galintiems patekti į išnaudojimo situaciją Lietuvos piliečiams (gyvenantiems Ispanijos karalystėje, Jungtinėje Didžiosios Britanijos Karalystėje, Norvegijoje ir Graikijoje), ar piliečiams, jau tapusiems nusikaltimo auka (aukos - apgaule ar prievartiniu būdu išvežti asmenys, dažnai patekę į prievartines skolas dėl pavogtų dokumentų), šiuo metu nėra sukurta jokio *“pagalbos įrankio”*, kuriuo būtų nesudėtinga naudotis ir "patekę į bėdą" žmonės galėtų paprastai kreiptis skubios pagalbos. Būtina, kad, pasikvietus tokią pagalbą, būtų *“operatyviai sureaguojuama”* keliose grandinėse, tiek Lietuvos, tiek vietinėse šalies organizacijose, bei kuo tiksliau identifikavus žmogaus problemą, nustačius šio asmens buvimo vietą, ir būtų asmeniui suteikta *būtina skubi pagalba*. Šią *pagalbą turėtų suteikti abi šalys* (šiuo atveju Lietuva ir Ispanija). *Lietuvos piliečiai, patyrę vergiją, ar jos išvengę dėl to, kad laiku kreipėsi pagalbos užsienio šalyje, turėtų vėl saugiai sugrįžti į Lietuvą.* Tai yra, kad Lietuvos institucijos, ar nevyriausybines Lietuvos pagalbos organizacijos vėl turėtų pradėti rūpintis (taip pat vykdyti jo kontrolę) šiuo piliečiu dar tada, kai jis jau kreipėsi pagalbos užsienio šalyje, jo vykimo į Lietuvą metu, ir jau sugrįžus.

Todėl šio projekto metu kaip viena iš galimos pagalbos priemonių siūloma naujai sukurta mobilioji telefoninė programėlė (aplikacija), pritaikyta įvairiems telefonams (nes dalis vergystės aukų dažnai nepraranda mobiliųjų telefonų), kurios dėka būtų galima visą parą susisiekti su vietine užsienio šalies policija ir pagalbą nukentėjusiems teikiančia Lietuvos nevyriausybine organizacija.

Pagrindinė tikslinė grupė, kuriai bus skirta svarbiausia projekto partnerių veikla – užsienio šalyje patiriantys socialinę atskirtį Lietuvos piliečiai (mažas darbo atlyginimas, nepakankamas kalbos mokėjimas, ir kt.), dirbantys didžiausio darbo išnaudojimo sektoriuose bei galintys patekti į vergiją.

Kitos projekto **tikslinės grupės**:

1. Valensijos regione dirbantys ir gyvenantys Lietuvos piliečiai, kuriems yra ypatinga grėsmė patekti į vergiją dėl didžiausios rizikos zonos;
2. JK, Norvegijoje, Graikijoje gyvenantys ir dirbantys Lietuvos piliečiai, kuriems yra grėsmė patekti į vergiją;
3. Lietuvių bendruomenės nariai Ispanijos karalystėje;
4. Jungtinės Karalystės, Norvegijos ir Graikijos lietuvių bendruomenių nariai;
5. Projekto partnerių bendradarbiavimo ("APPS") klubo bei kiti socialinių partnerių atstovai;
6. ES šalyse (taip pat Lietuvoje) dirbantys ir gyvenantys Lietuvos piliečiai, kuriems yra grėsmė patekti į vergiją. (Jeigu mobilioji programėlė būtų pritaikyta veikti visose šalyse.)

Projekto partnerių pagrindinis tikslas – aktyvaus tarptautinio socialinio bendradarbiavimo veiklų būdu bei stipriai Lietuvos piliečius motyvuojančiu švietimu užkirsti kelią naujiems prekybos žmonėmis atvejams Ispanijoje, Jungtinėje Karalystėje, Norvegijoje ir Graikijoje, vergystės aukoms suteikti skubią ir veiksmingą pagalbą.

Ispanijos lietuvių bendruomenės iniciatyva bei kitų projekte dalyvaujančių užsienio lietuvių bendruomenių ir projekto partnerių išitraukimu, per projekto veiklas, bus siekiama pagrindinių projekto tikslų ir uždavinių.

Projekto uždaviniai:

- *Stipriai padidinti pagrindinės tikslinės grupės sąmoningumą*, padėsiantį išvengti vergovės, ir *Lietuvos piliečių* gebėjimą integruotis į visuomenę užsienio šalyje bei Lietuvoje, todėl
- Vykdyti prekybos žmonėmis prevencinius mokymus, stipriai motyvuojančią šviečiamąją veiklą pagrindinei tikslinei grupei, bei visų projekte dalyvaujančių lietuvių bendruomenių nariams (bus pritaikytas mokymų modelis, kuriame naudojama naujai sukurta mobilioji programėlė/aplikacija.)
- Per projekto partnerių ir socialinių partnerių bendradarbiavimo veiklas *aktyvinti prekybos žmonėmis prevenciją*.
- Sukurti *efektyviai veikiančią pagalbos grandinę, skirtą padėti Lietuvos piliečiams*, patiriantiems vergiją Ispanijos Karalystėje, *susietą abiejose šalyse* (Ispanijos Karalystėje ir Lietuvoje), bei ją išbandyti Ispanijos Karalystėje.

- Kiti tikslai ir uždaviniai:

Didinti Ispanijos, Jungtinės Karalystės, Norvegijos ir Graikijos lietuvių bendruomenių narių aktyvumą prekybos žmonėmis prevencijos veikloms, drauge įveikti sunkumus, sprendžiant vergystės problemą. Padėti Lietuvos piliečiams suprasti šių šalių darbo įstatymus, dirbti pagal

juos. Didinti pasitikėjimą teisėsaugos organizacijomis. Sumažinti žmonių baimę kalbėti vergystės tema. Skatinti nukentėjusius nuo prekybos žmonėmis asmenis ginti savo teises, kreiptis pagalbos ir informuoti teisėsaugos institucijas apie prekybos žmonėmis nusikaltimus. Įspėti Lietuvos piliečius užsienio šalyse apie prekybos žmonėmis pavojus ir priversti susimąstyti prieš priimant naujus darbo pasiūlymus. Suteikti informaciją, kur pranešti apie nusikaltimus ir kur kreiptis pagalbos. Viešinti prekybos žmonėmis požymius.

Projekto veiklos vyks dviem kryptimis: socialinio bendradarbiavimo vystymo kryptimi ir prevencinių mokymų kryptimis:

1. Socialinio bendradarbiavimo vystymo kryptis.

Projekto partnerių ir socialinių partnerių (toliau vadinama - socialiniai partneriai) bendradarbiavimo būdu bus aktyviai sprendžiama prekybos žmonėmis problema.

Bus įkurtas neformalus socialinių partnerių klubas, kuris ***aktyvios prevencijos priemonėmis spręš problemas***, susijusias su prekybos žmonėmis skaičiaus mažinimu. (RAKTO klubas).

Projekto partnerių, socialinių partnerių organizacijų atstovai vaizdo/audio konferencijų metu, dalinsis savo organizacijų darbo patirtimis ir vieni kitiems pasiūlys įvairesnius ir efektyvesnius prekybos žmonėmis mažinimui skirtus sprendimo būdus: kaip vykdyti rezultatyvią prevenciją, mažinančią prekybos žmonėmis skaičių, kokios žinios, mokymai patys reikalingiausi ir aktualiausi mažinant socialinę atskirtį dėl įvairių užsienio šalių įstatymų nesupratimo, informacijos apie egzistuojančias organizacijas stokos. Taigi vyks socialinio partnerio organizacijos pristatymo, pasidalijimo gerąja patirtimi seminarai. Taip pat socialiniai partneriai pasidalins reikalinga ir svarbia mokymų medžiaga, prisidės rengiant teminius mokymus bendruomenių nariams.

Socialinis užsienio lietuvių bendruomenių bendradarbiavimas su partnerių organizacijomis paraleliai vyks **linijiniu būdu - vietiniu lygmeniu savo šalyje** (kiekviena lietuvių bendruomenė savo šalyje vystys socialinę partnerystę su vietinėmis savo šalies institucijomis, nevyriausybinėmis pagalbos organizacijomis, bei pagal galimybes užmegs naujus socialinės partnerystės ryšius) ir **kryžminiu būdu - socialinė partnerystė bus vystoma tarptautiniu lygiu.**

Šiuo planuojamu testiniu projektu, šiais metais ***Ispanijos lietuvių bendruomenė vykdys pagrindines projekto veiklas, ir jas išbandys Ispanijoje***, kitos lietuvių bendruomenės (Jungtinės Karalystės lietuvių bendruomenė, Norvegijos lietuvių bendruomenė ir Graikijos lietuvių bendruomenė) dalyvaus mažesne apimtimi. (Ispanijos lietuvių bendruomenė bendradarbiaus su tarptautiniais projekto partneriais, ir toliau tęs ir vystys bendradarbiavimą su socialiniais partneriais (užmegs naujus socialinius ryšius su darbdavių asociacijomis, darbo inspekcija, socialinę ir laikinos nakvynės pagalbą teikiančiomis nevyriausybinėmis Ispanijos organizacijomis, bei kitomis organizacijomis ir institucijomis. Kitos projekte dalyvaujančios užsienio šalių lietuvių bendruomenės pagal savo galimybes taip pat vystys socialinę partnerystę savo šalyse.)

Viso projekto metu veiks ***projekto valdymo grupė***, kurioje dalyvaus kiekvieno projekto partnerio atstovas (iš Ispanijos lietuvių bendruomenės dalyvaus 2 - 3 atstovai), valdymo grupės nariai susitiks vaizdo konferencijomis kas tris savaites. Išorinis projekto stebėtojas bus iš ILB.

2. Siekiant projekto tikslų bei uždavinių, antrosios veiklos krypties - prevencinių mokymų metu bus įgyvendinamos veiklos,

skirtos vykdyti prekybos žmonėmis prevencinius mokymus: stipriai motyvuojančią šviečiamąją veiklą pagrindinei tikslinei grupei, mokymus ir seminarus, video konferencijas visoms projekte dalyvaujančioms tikslinėms grupėms bei visų projekte dalyvaujančių lietuvių bendruomenių nariams:

- Bus pritaikytas mokymų modelis/metodas, kuriame naudojama naujai sukurta mobilioji programėlė, integruotos prevencinės prekybos žmonėmis, baudžiamosios teisės, darbo teisės žinios, pagal galimybes bus kviečiami įvairių sričių specialistai, kurių žinios padės geriau suprasti prekybos žmonėmis problemas ir ieškoti geresnių jų sprendimo būdų.
- Mokymai ir jų medžiaga bus skirti dviem auditorijoms:
  1. Rizikos zonos dirbantiems Lietuvos piliečiams, galintiems nukentėti (pagal galimybes į mokymus taip pat bus pakviesti lietuvius įdarbinantys darbdaviai). Planuojami 4 (1,5 val.) seminarai;
  2. Lietuvių bendruomenių nariams, savo pakeltomis kompetencijomis ir įgytu sąmoningumu, galintiems ir vėliau, pasibaigus projektui, padėti pagrindinės tikslinės grupės nariams. Pagal seminarų/vaizdo seminarų svarbą ir temas juose dalyvaus ir partnerių, socialinių partnerių atstovai. Planuojama surengti ne mažiau 10 paskaitų/seminarų Ispanijoje ir 5 kitose lietuvių bendruomenėse.
"RAKTAS" klubo nariai mainų seminarų metu pasidalins patirtimi, todėl taip pat padidins kompetencijas prekybos žmonėmis prevencijos srityje, ir vėliau galės dalintis žiniomis, patirtimis savo organizacijose, daryti įtaką jų sprendimuose ir veikloje. Planuojami 5 mainų seminarai.

Mokymai bus ne vien tik informaciniai, bet ir stipraus (psichologinio/meninio) motyvuojančio pobūdžio.

1. Pagrindinės tikslinės grupės **prevenciniai mokymai**, skirti pažinti prekybos žmonėmis požymius, sužinoti kur gyvendami Ispanijoje Lietuvos piliečiai galėtų kreiptis pagalbos. Bus suteikiamos ir papildomos konsultacijos kaip įsidiesti ir naudoti mobiliąją pagalbos programėlę telefone. Dalyvaus ne mažiau 20 **pagrindinės tikslinės grupės** narių iš Valensijos. Mokymų medžiaga vėliau bus pritaikyta Jungtinėje Karalystėje, Norvegijoje ir Graikijoje gyvenantiems lietuviams. Planuojama vykdyti mokymus ir šiose šalyse.
2. Mokymai ir mokomieji seminarai lietuvių bendruomenės nariams Ispanijoje, Jungtinėje karalystėje, Norvegijoje bei Graikijoje. Planuojama surengti ne mažiau 15 seminarų.
3. Mainų seminarai partnerių ir socialinių partnerių "APPS" klubui.

Įgyvendinus šį projektą, bus pasiekti šie **rezultatai**:

- Sukaupta Ispanijos lietuvių bendruomenėje ir kitose užsienio šalių bendruomenėse naudojama **informacijos ir mokymų medžiagos bazė prekybos žmonėmis prevencijos tema** (patalpinta ILB, JKLB, NLB, GLB internetinėse svetainėse, bei projekto vykdymui sukurtoje FB svetainėje.).
- Sukurtas **mokymų metodas**, kuriame prekybos žmonėmis prevencijai naudojama **mobilioji aplikacija**, psichologiškai motyvuojanti vaizdinė ir tekstinė medžiaga, mokymų temos susietos su baudžiamojo kodekso, darbo teisės žiniomis.
- Sukurta mobilioji programėlė telefonui, kuri skirta informacijai ir skubiai pagalbai suteikti, toliau veikianti pasibaigus projektui, gali būti pritaikoma visose Europos šalyse.
- Skrajutės/plakatai, skirti išvengti vergystės (ne mažiau 1000 vnt.). Jų turinys bus lyg trumpas "Gidas", pagal galimybes naudojamas ir mokymuose. taip pat

skrajutėse bus informacija kaip įsidiesti mobiliąją programėlę.

- Ne mažiau 20 **pagrindinės tikslinės grupės** narių iš Valensijos mokymuose/vaizdo mokymuose ir asmeninėmis konsultacijomis įgiję žinias ir gebėjimus išvengti darbo vergystės.
- (Dėl karantino neįvykus kitoms veikloms - planuojama veikla projekto video seminarai/mainai įvykę dalyvaujant Valensijos regiono lietuvių bendruomenėms ir Valensijos regiono nevyriausybinėms organizacijoms, valstybinėmis institucijomis, bei kitoms organizacijomis, kurių metu prekybos žmonėmis temomis skaitė pranešimus šio regiono specialistai.)
- Ne mažiau 500 projekte dalyvaujančių Lietuvos piliečių iš užsienio šalių bendruomenių įsitraukę į projekto veiklas: dalyvavę projekto mokymų renginiuose, vaizdo seminaruose, sekdami projekto mokymų įrašus "Facebook" svetainėje, taip pat informaciją bendruomenių internetiniuose puslapiuose, užsienio lietuvių žiniasklaidoje.
- Apie **30 socialinių partnerių organizacijų narių, darbuotojų pasidalinę savo patirtimi**, padidinę kompetencijas **mainų seminaruose**, surengta ne mažiau 5 video seminarų/konferencijų.
- Sukurtas "Facebook" puslapis, arba grupė, kur skelbiama projekto informacija, projekto veiklų informacija užsienio lietuvių bendruomenėms visose šalyse, informacija apie renginius, video renginius, jų įrašai, mokymų medžiaga, socialinių partnerių medžiaga, lankstinukų maketai, anksčiau įvykusių projektų medžiaga.
- Informacija viešinama per užsienio lietuvių bendruomenių tinklapius, "Globali Lietuva" kanalą, užsienio lietuvių spaudą ir televiziją, kitus žiniasklaidos kanalus, taip pat partnerių ir socialinių partnerių organizacijose.
- Skelbimai ir skrajutės naudojami projekto renginių metu bei paviešinti lietuvių darbo vietose, parduotuvėse, bažnyčiose, Konsulate Valensijoje, daugiausiai jų išplatinta Valensijos regione Ispanijoje, kitose užsienio šalyse.
- Ieškoma būdų kaip skrajutes platinti autobusuose, kuriais keliauja Ispanijos lietuviai, bei galimybių platinti oro uostuose, lėktuvų skrydžių metu.
- Ieškoma būdų skrajutes platinti pasienio zonose.
- Tarptautinės vergystės panaikinimo dienos proga paskutinę projekto savaitę visose užsienio lietuvių bendruomenėse atkreiptas ypatingas dėmesys darbo vergovės mažinimo tema (**2021 m. gruodžio 2 d. bus minima Tarptautinė vergystės panaikinimo diena.**)

Pagrindinė projekto **pasekmė - aktyvios prekybos žmonėmis prevencijos priemonėmis, apsaugota** nors ir nedidelė **dalis Lietuvos piliečių nuo patekimo į vergystę Ispanijos Karalystėje, Jungtinėje karalystėje, Norvegijoje ir Graikijoje**, surasta efektyvesnių būdų prekybos žmonėmis problemoms spręsti. Taip pat svarbi pasekmė bus padidėjęs lietuvių bendruomenių aktyvumas ieškoti geresnės pagalbos rizikingose situacijoje esantiems Lietuvos piliečiams (galintiems patekti į vergovę, gyvenantiems ar dirbantiems tame pačiame regione, ar šalyje), padidėjęs lietuvių bendruomenių narių sąmoningumas ir pakeltos kompetencijos prekybos žmonėmis srityje.

Ilgalaikis projekto **poveikis**:

Susiformuos nuolat veikiantis **partnerystės tinklas** tarp valstybinių institucijų ir nevyriausybinių ir ne pelno siekiančių organizacijų, suburtas projekto partnerių socialinio

bendradarbiavimo pagrindu, kuris toliau neformaliai veiks: taikys ir tobulins sukurtą modelį - susietą *grandinę*, jį propaguos ir darys poveikį vietinei užsienio šalies ir Lietuvos politikai, padedantį geriau spręsti prekybos žmonėmis srities problemas.

Projekto pridėtinė vertė:

Sukurta ir toliau veikianti (palaikoma projekto partnerių lėšomis) mobilioji programėlė (aplikacija telefonui), toliau prisidės netiesiogiai vykdant prekybos žmonėmis prevenciją, kurios dėka rizikingoje situacijoje ar patekę į vergovę žmonės galės kreiptis kompleksinės (integruotos pagalbos). Programėlėje bus trumpa informacija apie vergovės požymius, pagalbos telefonai Lietuvoje ir vietinėje šalyje. Programėlė gali būti pritaikoma visoms Europos Sąjungos šalims.

Projekto tęstinumas: Ispanijos lietuvių bendruomenės sukurtas ir labiausiai išbandytas Ispanijos Karalystėje projekto modelis, kitais metais toliau galės būti pritaikomas Jungtinėje Karalystėje, Norvegijoje ir Graikijoje.

Projekto idėja: socialinio centro kūrimas prie Lietuvių bendruomenės, pasidalinus patirtimi su kitų šalių užsienio bendruomenėmis.

Projekto metu sukurtos prevencinės priemonės:

- **Igyvendinant projektą numatoma sukurti mokomąją priemonę mobiliąją telefono programėlę (aplikaciją.) Ji veiks** mobiliuosiuose telefonuose, ir pasibaigus projektui, bus išlaikoma projekto partnerių. **Aprašymą rasite priede I**
- **Igyvendinant projektą užsienio lietuvių bendruomenės taip pat numato sukurti vaizdo įrašą/įrašus.** (Vaizdo įrašai bus meniški bei autentiški, kuriuose parodoma arba kalbama apie prekybos žmonėmis požymius, Lietuvos piliečiai išpėjami apie prekybos žmonėmis pavojus ir motyvuojami susimąstyti prieš priimdami neįtikėtinais gražius darbo pasiūlymus). Vaizdo įrašai gali būti sukurti visose projekte dalyvaujančiose lietuvių bendruomenėse savo indėliu. Vaizdo įrašo tobulinimui reikalinga paslauga bus perkama lietuvių bendruomenėje.
- **Sukurtos ir atspausdintos spalvotos sulankstomos skrajutės/plakatai** (ne mažiau kaip 18x9 cm, atspausdinta 1000 vienetų). Stipriai motyvuojančio meninio pobūdžio skrajutės, kurios bus lyg trumpas “gidas”, nurodantis prekybos žmonėmis požymius, išpėjama apie prekybos žmonėmis pavojus ir priversti susimąstyti prieš priimant neįtikėtinais gražius darbo pasiūlymus, su informacija, kur pranešti apie nusikaltimus ir kur kreiptis pagalbos, lietuvių kalba, turiniu ir maketu susietos su mobiliąja aplikacija, pateiktos .jpg, .png, .eps, .pdf failų tipais bei tinkamos naudoti dideliais ir mažais formatais). Skrajutėse taip pat pateikta informacija, kaip įsidiesti mobiliąją aplikaciją.

Parengta elektroniniu formatu ir atspausdinta mokomoji medžiaga “Geros praktikos gidas” (teisininko mokomoji medžiaga) lietuvių kalba apie prekybą žmonėmis ir šiuolaikinę vergovę (medžiagoje turi būti paaiškinta, kas yra prekyba žmonėmis ir šiuolaikinė vergovė, kokie yra rizikos nukentėti nuo šių nusikaltimų požymiai, į ką reikia atkreipti dėmesį skaitant viliojančius darbo pasiūlymus, kur tikrinti informaciją, kokia pagalba teikiama prekybos žmonėmis bei šiuolaikinės vergovės aukoms ir kur kreiptis pagalbos, taip pat numatyta galimybė pažymint atitinkamus teiginius įvertinti, ar darbo pasiūlymas gali būti susijęs su prekyba žmonėmis ar šiuolaikine vergove).

- **Surengti prekybos žmonėmis prevencijos mokymai**/video konferencijos bei patirties mainų seminarai visoms lietuvių bendruomenėms Ispanijos Karalystėje, taip pat nurodytoje valstybėje panaudojant mobiliąją aplikaciją, skrajutes, video medžiagą bei mokomąją medžiagą.

Projekto metu mokymai bus vykdomi visoms projekto tikslinėms grupėms 2020 m. rugsėjo – 2020 m. gruodžio mėnesiais. Priklausomai pagal covid-19 situaciją vyks projekto pradžios konferencija Valensijoje/ vaizdo konferencija. Taip pat projekto metu vyks virtualių mokymų/ mainų seminarų ciklas bei baigiamoji konferencija. (Mokymai plačiau aprašyti toliau projekto eigoje.) Pasibaigus projektui - **2021 m. gruodžio 2 d. bus minima Tarptautinė vergystės panaikinimo diena**. Todėl ta proga **paskutinę projekto savaitę bus ypatingai viešinama vergystės tema**, Ispanijos Lietuvių bendruomenė drauge su projekto partneriais pasidalins projekto rezultatais bei skatins dabartinės vergystės (ypač sunkaus išnaudojimo darbe) mažinimą.

Visų pagamintų skrajučių bei kitokios mokomosios projekto medžiagos **sklaida** bus lietuvių bendruomenių mokymuose, susirinkimuose, dažniausiai lietuvių žiūrimoje vietos žiniasklaidoje ir naudojamuose socialiniuose tinkluose, bendruomenių interneto svetainėse, lietuvių susibūrimo, darbo bei gyvenamose vietose ir kitose vietose, kur dažniausiai lankosi lietuviai, projekto įgyvendinimo metu ir ne trumpiau kaip vienus metus po projekto įgyvendinimo, užtikrinant, kad vaizdo įrašas ir mokomoji medžiaga elektroniniu formatu yra prieinami bet kuriam lietuviui, norinčiam sužinoti apie prekybą žmonėmis ir šiuolaikinę vergovę ir įvertinti, ar darbo pasiūlymas gali būti susijęs su šiais nusikaltimais.

PRIEDAI I Aplikacija ir II SAMATA

Ieva Čekuolytė (projekto vadovas)

Agneta Vansavičienė, Ispanijos lietuvių bendruomenės pirmininkė

